

MŰSZERES ANYAGVIZSGÁLATOK AZ ARCHEOMETRIÁBAN – AZ ELMŰLT ÉS A KÖVETKEZŐ ÉVTIZED

Weiszburg Tamás
ELTE Ásványtani Tanszék

A régészetben az elmúlt három évtizedben széles körűvé vált a természettudományos műszeres anyagvizsgálati módszerek alkalmazása. A régészeti tárgyak legtöbbször szilárd és jelentős részben természetes anyaga, valamint jellemzően eltemetett előélete ösztönös módon kínálta az ásványtudományokban (ásványtan, közettan, szilárd geokémia) összegyűlt tapasztalatok közvetlen régészeti alkalmazásának lehetőségét. E területen három információtípus körül csoportosulnak a műszeres módszerek: 1) alaki információ (alak, méret, textura), 2) kémiai elemi információ (fő-, mellék- és nyomelemek; izotópok), 3) anyagszerkezeti információ (rövid és – ha van – hosszú távú rend). Nehézséget jelentett azonban, hogy a régészeti tárgyaknál nem csupán kémiai értelemben (vegyületek megtartása), hanem geológiai értelemben is (szöveti viszonyok megtartása) elvárás a roncsolásmentesség. Utóbbi okból jelentős számban megjelentek ma még elsősorban csak a fizikában alkalmazott szilárdtest elemző módszerek is a régészek segítségére.

Az elmúlt évtizedre ez a kettős eszközpark már megnyugtatóan stabilizálódott. A korábbi, teljes mértékben szórvány mérések után megjelentek egy-egy módszer alkalmazásán belül koherens mérési sorozatok, ezáltal megkezdődött a módszerek és kutatóműhelyek körül referencia adatbázisok és elemzési tudásbázis kialakulása.

A következő évtizedben az archeometria műszeres anyagvizsgálati kulcskérdései várhatóan a következők lesznek: 1) ki tud-e alakulni egy-egy módszer mögött (és ha igen, melyik mögött?!) olyan széles, összehasonlítható (sztenderdizált) adatbázis, ami a kapott mérési eredmények eddigénél közvetlenebb régészeti alkalmazhatóságát lehetővé teszi. 2) lesz-e elegendő szándék, szakértelem és (anyagi) forrás ahhoz, hogy a jelenleginél nagyobb mértékben a konkrét anyag és a konkrét régészeti probléma alapján – és kevésbé az éppen kéznél lévő eszközök szerint – történhessék az anyagvizsgálat tervezése.